

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain ja vakuutuksenvälittäjistä annetun lain 18 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain soveltamisalaa laajennettavaksi koskemaan myös työeläkekassaa, esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassaa, maatalousyrittäjien eläkelaitosta, merimieseläkekassaa ja muita Vakuutusvalvontaviraston valvottaviin kuuluvia yhteisöjä ja laitoksia, joilta aikaisemmin ei ole peritty valvontamaksua.

Lain säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että valvottavat tahot ryhmiteltäisiin Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain mukaisesti. Henkivakuutusyhtiöt ja vahinkovakuutusyhtiöt muodostaisivat kuitenkin kumpikin oman ryhmänsä ja vakuutuskassoista eläkekassat kuuluisivat samaan ryhmään kuin eläkesäätiöt. Lisäksi ministeriön valvonnassa olevat työttömyyskassat muodostaisivat edelleen oman ryhmänsä.

Samalla esityksessä ehdotetaan valvontamaksun määräytymisen perusteita tarkistetta-

viksi ja täsmennettäväksi siten, että ne kohdentuisivat vastaamaan paremmin valvottavista aiheutuvia valvontakustannuksia.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan mahdollisuutta tarkistaa valvontamaksua suoritusvuoden aikana poikkeuksellisesti sellaisissa tilanteissa, joissa valvonnasta aiheutuneet kustannukset ennalta arvaamattomista syistä osoittautuvat ennakoitua suuremmiksi.

Esityksessä ehdotetaan myös luovuttavaksi maksuluettelon nähtävillesäntä ja muuttamaan käytäntö yleisen hallintomenettelyn mukaiseksi erityistiedoksiannoksi.

Esitys liittyy valtion vuoden 2000 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan niin pian kuin ne on hyväksytty ja vahvistettu. Lait tulisi kuitenkin saattaa voimaan niin pian, että vuodelta 2000 perittävä maksu voidaan määrätä jo uusien säännösten perusteella.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain (479/1944) mukaan suomalaisilta vakuutusyhtiöiltä, kolmansien maiden vakuutusyhtiöiltä, joilla on lupa harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa, vakuutusyhdistyksiltä, vakuutuskassoilta, eläkesäätiöiltä ja työttömyyskassoilta peritään valvonnasta johtuvien kustannusten korvaamiseksi sosi-

aali- ja terveystieteiden ministeriön määräämä maksu. Vakuutusyhtiöiden valvonta perustuu vakuutusyhtiöilakiin (1062/1979), työeläkevakuutusyhtiöiden valvonta työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun lakiin (354/1997), ulkomaisien vakuutusyhtiöiden valvonta ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annettuun lakiin (398/1995), vakuutusyhdistysten valvonta vakuutusyhdistyslakiin (1250/1987), vakuutuskassojen valvonta vakuutuskassalakiin (1164/1992), eläkesäätiöiden valvonta eläkesäätiöilakiin (1774/1995), vakuutuksenvä-

littäjien valvonta vakuutuksenvälittäjistä annettuun lakiin (251/1993) ja työttömyyskassojen valvonta työttömyyskassalakiin (603/1984).

Lain 1 §:n 2 momentin mukaan perittävä maksu muodostuu kahdesta osasta, kiinteästä perusmaksusta ja suhteellisesta maksusta. Suhteellinen maksu määräytyy lain 1 §:n 3 momentin mukaan yhtä suureksi osaksi laitoksen maksutulosta kussakin laitosryhmässä.

Henkivakuutusyhtiöt ja vahinkovakuutusyhtiöt muodostavat yhden laitosryhmän ja kolmansien maiden vakuutusyhtiöt, joilla on lupa harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa, luetaan henkivakuutusyhtiöiden ja vahinkovakuutusyhtiöiden ryhmään sen mukaan, mitä vakuutustoimintaa niillä on oikeus harjoittaa. Muita vakuutuslaitosryhmiä ovat työeläkevakuutusyhtiöt, vakuutusyhdistykset, vakuutuskassat, eläkesäätiöt ja työttömyyskassat.

Sosiaali- ja terveysministeriö on lain 1 §:n nojalla määrännyt laitoksilta näiden kultakin kalenterivuodelta tammikuun aikana suoritettavan maksun, jolloin maksun vähennyksenä on otettu huomioon valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla hakemusten perusteella annettavista päätöksistä sekä rekisterioitteista ja todistuksista perittävät maksut. Maksulla katetaan kaikki tarkastuksesta aiheutuneet kulut kuten palkat, tulevat eläke-etuudet, vuokrat ja muut toimintamenot.

1.2. Käytäntö

Laitosten valvonnasta aiheutuvat kustannukset budjetoidaan vuosittain. Vakuutusvalvontaviraston kustannukset katetaan valvottavilta perittävällä valvontamaksulla ja valtion maksuperustelain mukaisilla toimenpidemaksuilla. Vakuutusvalvontavirasto on kokonaan nettobudjetoitu virasto, jonka tulee katata kaikki menonsa maksuilla. Valtion talousarviossa virastolle ei ohjata rahaa. Myös työttömyyskassojen valvonnan kustannukset katetaan vastaavasti. Työttömyyskassojen valvonnasta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö. Toteutuneiden kustannusten ja budjetoitujen kustannusten erotus otetaan huomioon tilinpäätösten valmistuttua sitä seuraavassa maksun määräämisessä ja maksuunpanossa.

Vuoden 1999 vakuutustarkastusmaksuksi määrättiin yhteensä 20 600 000 mk. Ottaen

huomioon edellisen vuoden ylijäämä, toimenpidepalkkiot ja vakuutuksenvälittäjätoiminnasta saadut maksut valvottavilta perittiin vakuutustarkastusmaksuna kuitenkin 17 350 000 mk.

Maksuna on peritty lain 1 §:n mukaisesti laitosryhmittäin erikseen määrättävää kiinteää perusmaksua sekä siihen lisättävää suhteellista maksuosuutta. Kiinteän laitoskohtaisen perusmaksun määrä oli vuoden 1999 vakuutustarkastusmaksussa vakuutusyhtiöiden osalta 30 000 mk, vakuutuksenvälittäjien osalta 5 000 mk sekä vakuutusyhdistysten, eläkesäätiöiden ja vakuutuskassojen osalta 3 000 mk.

Vakuutusvalvonnan kustannukset on kohdennettu laitosryhmien kesken valvonnasta aiheutuneiden kustannusten mukaisesti.

Vuoden 1999 vakuutustarkastusmaksua määrättäessä kustannusten jako oli seuraava:

- vahinko- ja	
henkivakuutusyhtiöt:	52,8 %
- eläkevakuutusyhtiöt:	21,8 %
- vakuutusyhdistykset:	3,3 %
- eläkesäätiöt:	12,8 %
- vakuutuskassat:	9,3 %

Suhteellinen maksu määräytyy laitosryhmittäin, osuutena vakuutusvalvonnan kustannuksista. Laitosryhmittäin on edelleen laskettu laitosten suhteellisen maksun määräämistä varten promilleosuus laitosryhmän aiheuttamien kustannusten ja maksutulojen välisen suhdeluvun perusteella.

Vakuutuksenvälittäjiä lukuun ottamatta kuhunkin laitosryhmään kuuluvien laitosten suhteellinen maksu on määräytynyt edellä mainitun promille-osuuden mukaisesti laitoksen maksutuloista.

Vuoden 1999 vakuutustarkastusmaksua määrättäessä suhteellisen maksun määräämisessä käytettävät promille-osuudet olivat:

- vahinko- ja	
henkivakuutusyhtiöt	0,325 ‰
- eläkevakuutusyhtiöt	0,143 ‰
- vakuutusyhdistykset	0,344 ‰
- vakuutuskassat	0,721 ‰
- eläkesäätiöt	0,387 ‰

Lisäksi vakuutuksenvälittäjien osuus määräytyi henkilöluvun mukaan 1 500 markkaa henkilöä kohti.

Työttömyyskassoilta vakuutustarkastusmaksuna perittiin vuonna 1999 yhteensä lähes 1,75 miljoonaa markkaa. Maksun perustana oli kassakohtainen kiinteä perusmaksu 15 000 markkaa, minkä lisäksi suhteellisen osuutena perittiin 0,25 prosenttia asianomai-

sen työttömyyskassan vuoden 1996 jäsenmaksutuloista.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

Vakuutusvalvontaviraston perustaminen itsenäiseksi tilivirastoksi on tehnyt välttämättömäksi lain tasolla tarkistaa ja täsmentää valvontamaksuun velvolliset ryhmät, valvontamaksun määräytymisen perusteet ja erityisesti maksun vuotuinen jaksottuminen.

Henki- ja vahinkovakuutusyhtiöt kuuluvat voimassa olevan lain mukaan samaan laitostyöryhmään ja työeläkevakuutusyhtiöt, vakuutusyhdistykset, vakuutusassat ja eläkesäätiöt omiin laitostyöryhmiinsä. Vakuutusyhtiöiden maksujen periminen sen mukaan, mitä vakuutustoimintaa vakuutusyhtiö harjoittaa, on ollut perusteltua sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusosaston valvontayksiköiden mukaisina, jolloin näihin ryhmiin kohdistuvat työpanokset ja muut valvontakustannukset on voitu määrittellä tarkasti valvontaryhmittäin. Tilanne on muuttunut Vakuutusvalvontaviraston perustamisen johdosta.

Vakuutusvalvontaviraston perimä valvontamaksu määrätään vuosittain etukäteen arviotujen kustannusten perusteella. Viraston kustannuksia ovat kaikki tarkastuksesta aiheutuvat kulut kuten palkat, välilliset työvoimakustannukset, vuokrat ja muut toiminnot.

Vakuutusvalvontaviraston toiminta edellyttää myös vuotuisia välttämättömiä investointeja, joita virasto nettobudjetoina laitoksena, joka ei saa talousarviomäärärahaa lainkaan, ei voi rahoittaa poistorahituksen kautta. Valvontamaksussa on tarpeen ottaa huomioon myös investoinneista aiheutuvat kustannukset.

Koska valvontamaksun tarkoituksena on kattaa toteutuneet valvontakustannukset, kertynyt yli- tai alijäämä tulisi voida ottaa huomioon seuraavaa valvontamaksua määrättäessä.

2.2. Keskeiset ehdotukset

Lain 1 §:n 1 momenttiin ehdotetaan yleiseksi soveltamisalaksi vakuutus- ja eläkelaitokset sekä muut vakuutusallalla toimivat, joiden valvonnasta Vakuutusvalvontaviras-

tolle aiheutuvat kustannukset ja välttämättömät investointimaksut on voitava kattaa valvontamaksuilla. Lain piiriin tulevat ehdotuksen mukaan kuulumaan myös lailla perustetut eläkelaitokset (työeläkekassa, esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassa, maatalousyrittäjien eläkelaitos ja merimieseläkekassa) sekä muut Vakuutusvalvontaviraston valvottaviin kuuluvat, joilta ei aikaisemmin ole peritty valvontamaksua.

Valvottavien ryhmittely täsmennettäisiin vastaamaan Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa (78/1999) lueteltua valvottavien ryhmittelyä, kuitenkin siten, että henkivakuutusyhtiöt ja vahinkovakuutusyhtiöt muodostaisivat kumpikin oman ryhmänsä, ja että vakuutuskassoista eläkekassat kuuluisivat samaan ryhmään kuin eläkesäätiöt.

Ministeriön valvonnassa olevat työttömyyskassat muodostaisivat oman ryhmänsä kuten nykyisinkin.

Vakuutusvalvontavirasto on parhaillaan kehittämässä kustannusseurantaa, joka tulee mahdollistamaan aikaisempaa tarkemman kustannusten kohdentamisen.

Erikseen määriteltävä osa kustannuksista katetaan kannettavan kiinteän perusmaksun kautta, joka ehdotetaan määriteltäväksi ryhmittäin vastaamaan valvottavien maksukykyä. Perusmaksu muodostuu lähinnä valvonnan järjestämisen kiinteistä kustannuksista.

Suhteellinen maksu määräytyisi kussakin ryhmässä erikseen. Jotta valvontakustannukset jakaantuisivat kaikissa tilanteissa oikeudenmukaisesti, suhteellisen maksun määräytymistä ehdotetaan muutettavaksi siten, että maksuperusteita voivat olla ryhmän laitoksen maksuunpanovuotta edeltävältä tilikaudelta kirjaamat vakuutusmaksutulo, sijoitustoiminnan nettotuotto ja vakuutustekninen vastuuvelka.

Työttömyyskassojen osalta nykyistä käytäntöä ei ole tarkoitus muuttaa.

Vakuutusvalvontaviraston perimä valvontamaksu määrätään vuosittain etukäteen arviotujen kustannusten perusteella. Koska tarkoitus on kattaa toteutuneet kustannukset, eikä viraston tule tuottaa ylijäämää, ehdotetaan, että toteutuneiden kustannusten ja arviotujen kustannusten erotus, eli toteutunut yli- tai alijäämä, huomioon tilinpäätöksen valmistuttua seuraavassa maksun määrittämisessä korjauseurana. Valvontamaksua määrättäessä otetaan myös huomioon maksuvuoden arvioidut toimenpidemaksut sekä tilinpäätöksessä todettujen ja asianomaisena vuotena arvioitu-

jen toimenpidemaksujen erotus.

Näin peritty valvontamaksu ja kustannukset pidemmällä aikavälillä vastaavat toisiaan. Valvottavalle määrätty laitoskohtainen vuosimaksu on kuitenkin aina lopullinen.

Valvontamaksuista mahdollisesti muodostuva ylijäämä merkittäisiin kirjanpidossa asianomaisen talousarviovuoden tulon vähenykseksi ja seuraavaan talousarviovuoteen kohdistuvaksi ennakkotuloksi, sekä otettaisiin huomioon asianomaisen ryhmän osalta seuraavan vuoden valvontamaksua määrättäessä hyvityksenä.

Vastaavasti mahdollinen alijäämä merkittäisiin kirjanpidossa asianomaisen talousarviovuoden osalta kannettavana lisämaksuna/tulon lisäyksenä ja saamisena, joka otetaan huomioon seuraavan vuoden maksuunpanossa.

Sellaista tilannetta varten, että Vakuutusvalvontaviraston menot osoittautuisivat arviotua ennakoitua suuremmiksi eikä lisäbudjettimenettelyä katsota tarkoituksenmukaiseksi, on oltava menettely, jolla varmistetaan viraston toimintamahdollisuudet. Tästä syystä ehdotetaan, että valvontamaksua voitaisiin poikkeuksellisesti täydentää suoritusvuoden aikana, jos viraston menot välttämättömästä ja ennalta arvaamattomasta syystä osoittautuisivat alkuperäistä valvontamaksua suuremmiksi.

Maksuluettelon tiedoksiantomenettelyssä esitetään luovuttavaksi maksuluettelon nähtävällepanosta vanhentuneena menettelynä ja siirryttäväksi normaaliin erityistiedoksiantomenettelyyn.

3. Esityksen vaikutukset

Vakuutuslaitosryhmittelyn muutos ja vakuutustarkastusmaksun suhteellisen osan määräytymisperusteiden muutos yhdessä ehdotetulla tavalla merkitsevät laitosryhmittäin maksun oikeudenmukaisempaa jakautumista ottamalla huomioon valvontaryhmittäin kohdistuvat valvontakustannukset.

Esitys ei suoraan vaikuta valtion talousarvioon, koska Vakuutusvalvontavirasto on nettobudjetoitu virasto, jonka talousarviomääräraha on 0 markkaa ja viraston kaikki kustannukset ja välttämättömät investointimenot katetaan valvottavilta kannettavilla

valvonta- ja toimenpidemaksuilla. Maatalousyrittäjien eläkelaitokselta perittäväksi ehdotetun maksun seurauksena välillisesti ehdotuksella on kuitenkin vaikutus talousarvioon, mikä kuitenkin on hyvin vähäinen. Tämän hetken karkean arvion mukaan vaikutus on noin 0,1 miljoonaa markkaa.

Ehdotuksella ei lisätä kerättävän valvontamaksun kokonaismäärää. Kerättävä valvontamaksun tulee vastata lopullisen tarkistuksen jälkeen Vakuutusvalvontaviraston asianomaisen talousarviovuoden vakuutusalaalla toimivien valvonnasta aiheutuvien kustannusten ja välttämättömien investointimenojen määrää vähennettynä valvottavilta hakemusten perusteella annetuista päätöksistä, rekisteriotteista ja todistuksista sekä muista maksuperustelain mukaisesti hinnoiteltavista suoritteista perityillä maksuilla kuten nykyisinkin.

Esityksen aiheuttamien muutosten seurauksena valvontamaksu jakautuu laitosryhmien kesken uudella tavalla, koska maksun piiriin tulee uusia ryhmiä. Laitosryhmien osuudet kerättävästä suhteellisesta maksusta määräytyvät aiheutettujen kustannusten perusteella kuten nykyisinkin.

Laitosryhmien sisällä laitosten maksamat suhteelliset maksut jakautuvat uudella tavalla. Laitosryhmää 9 (vakuutuksenvälittäjät) lukuun ottamatta määrittelyperusteena voidaan käyttää sosiaali- ja terveysministeriön päättämällä tavalla laitoksen maksuunpanovuotta edeltävän tilikauden vakuutusmaksutuloa, sijoitustoiminnan nettotuottoa ja vakuutusteknistä vastuuvulkaa. Vakuutuksenvälittäjien osalta asianomainen ministeriö päättää maksun vakuutuksenvälittäjäryityksessä työskentelevien vakuutuksenvälittäjien henkilöluvun perusteella.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Valmistelun yhteydessä asiasta on pyydetty lausunnot valtiovarainministeriöltä, oikeusministeriöltä, vakuutusalan keskusjärjestöiltä sekä kaikilta niiltä valvottavilta, jotka ensi kertaa tulevat maksuvelvollisuuden piiriin. Lausunnonantajat suhtautuivat esitykseen yleensä myönteisesti.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki vakuutustarkastuksen kustantamisesta

1 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan yleissäännöstä, jonka mukaan vakuutus- ja eläkelaitosten sekä muiden vakuutusallalla toimivien valvonnasta aiheutuvat kustannukset ja välttämättömät investointimenot kateetaan valvottavilta perittäville valvonta- ja toimenpidemaksuilla. Toimenpidemaksuilla tarkoitetaan valtion maksuperustelain nojalla esimerkiksi päätöksistä ja rekisteriotteista perittäviä maksuja.

Pykälän 2 momentin mukaan kaikkien Vakuutusvalvontaviraston valvonnassa olevien olisi suoritettava valvontamaksu. Maksuvelvollisuuden piiriin nykyisten maksuvelvollisten lisäksi tulisivat siten kuulumaan muun muassa lailla perustetut eläkelaitokset, joita ovat työeläkekassa, esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassa, maatalousyrittäjien eläkelaitos ja merimieseläkekassa. Sosiaali- ja terveysministeriön valvontaan kuuluvien työttömyyskassojen velvollisuudesta maksaa valvontamaksua säädetään lain 2 a §:ssä. Sosiaali- ja terveysministeriö määräisi nykyisen käytännön mukaisesti valvontamaksun perusteet Vakuutusvalvontaviraston esityksestä.

Valvontamaksun perusteet muodostuisivat nykyisen käytännön mukaisesti kiinteästä perusmaksusta ja siihen lisättävästä suhteellisesta maksusta (3 momentti).

Pykälän 4 momentin mukaan valtion maksuperustelain mukaisesti perittävät maksut valvottavien hakemuksesta annettavista päätöksistä sekä rekisteriotteista ja todistuksista otettaisiin huomioon nykyisen lain mukaisesti vähennyksenä valvontamaksua määrättäessä. Myös muut liikeloudelliset maksut (muun muassa opetuspalkkiot) alentaisivat valvontamaksua.

1 a §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 a §, jossa säädettäisiin valvontamaksua määrättäessä käytettävästä valvottavien ryhmittelystä. Valvottavien ryhmittely täsmennettäisiin vastaamaan Vakuutusvalvontavirastosta annettussa laissa lueteltua valvottavien ryhmittelyä, kuitenkin siten, että henkivakuutusyhtiöt ja vahinkovakuutusyhtiöt muodostaisivat kumpikin oman ryhmänsä ja että

vakuutus-kassoista eläkekassat kuuluisivat samaan ryhmään kuin eläkesäätiöt.

Pykälän 1 momentin mukaan valvottavien ryhmiä olisivat 1) henkivakuutusyhtiöt, 2) vahinkovakuutusyhtiöt, 3) työeläkevakuutusyhtiöt, 4) eläkesäätiöt ja vakuutus-kassoista eläkekassat, 5) muut vakuutus-kassat kuin eläkekassat, 6) työeläkekassa, esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassa, maatalousyrittäjien eläkelaitos sekä merimieseläkekassa, 7) eläketurvakeskus, 8) vakuutusyhdistykset 9) vakuutuksenvälittäjät ja 10) muut yhteisöt, laitokset ja elinkeinonharjoittajat, joiden valvonta ja tarkastus on lailla säädetty Vakuutusvalvontaviraston tehtäväksi. Tällaisia yhteisöjä ja laitoksia ovat tällä hetkellä liikennevakuutuskeskus, potilasvakuutuskeskus, Ympäristövakuutuskeskus, Tapaturmavakuutuslaitosten liitto ja Vakuutus-kassojen yhdistys. Pääosa ryhmään 10 kuuluvista valvottavista ei harjoita vakuutustoimintaa, ja siksi niiltä perittäisiin käytännössä vain kiinteä maksu.

Sosiaali- ja terveysministeriön valvonnassa olevat työttömyyskassat muodostaisivat maksua määrättäessä oman ryhmänsä 2 a §:n mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan kolmannen maan vakuutusyhtiöt luettaisiin henkivakuutusyhtiöiden ja vahinkovakuutusyhtiöiden ryhmään sen mukaan, minkä vakuutusluokan mukaista vakuutustoimintaa sillä on oikeus harjoittaa.

1 b §. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 1 b §, jossa säädettäisiin maksujen määräytymisestä. Kiinteä perusmaksu määritellään 1 momentin mukaan ryhmittäin. Kussakin ryhmässä perusmaksu on jokaiselle laitokselle ja muulle valvottavalle yhtä suuri. Sen sijaan ryhmien välillä perusmaksun määrä voisi vaihdella.

Suhteellinen maksu määräytyisi kussakin ryhmässä erikseen. Jotta valvontakustannukset jakaantuisivat kaikissa tilanteissa oikeudenmukaisesti, pykälän 2 momentissa ehdotetaan suhteellisen maksun määräytymistä muutettavaksi siten, että maksuperusteita voivat olla ryhmän laitoksen maksuunpanovuotta edeltävältä tilikaudelta kirjaamat vakuutusmaksutulo, sijoitustoiminnan netto-tuotto ja vakuutustekninen vastuuvélka siten kun asianomainen ministeriö Vakuutusvalvontaviraston esityksestä määrää. Käytän-

nössä maksuryhmissä ei käytetä kaikkia mainittuja maksuperusteita, vaan ainoastaan niitä, joita valvontamaksun oikeudenmukainen jakaantuminen kulloinkin edellyttää. Vakuutusvälittäjien osalta perusteena käytettäisiin vakuutusvälittäjäyhtymyksessä työskentelevien vakuutusvälittäjien henkilölukua nykyisen käytännön mukaisesti.

Työttömyyskassojen osalta on toistaiseksi tarkoitus käyttää perusteena pelkkää maksutuloa nykyisen käytännön mukaisesti.

Tilanteissa, joissa vakuutuskannan siirron tai muun siihen verrattavan poikkeuksellisen syyn vuoksi ei mainittuja suhteellisen maksun määrääntymisen perusteita jonkin laitoksen osalta voida kohtuudella soveltaa, sosiaali- ja terveysministeriö pykälän 3 momentin mukaan Vakuutusvalvontaviraston esityksestä vahvistaisi laitokselle kyseisen vuoden maksun muulla tarkoituksenmukaisella perusteella.

2 §. Pykälän 1 momentin mukaan valvontamaksu olisi suoritettava tammikuun kuluessa kuten nykyisinkin. Lisäksi pykälässä ehdotetaan säädettäväksi menettelystä, jonka mukaan valvontamaksua voitaisiin poikkeuksellisesti täydentää suoritusvuoden aikana, jos valvontamenot välttämättömästä ja ennalta arvaamattomasta syystä osoittautuisivat alkuperäistä valvontamaksua suuremmiksi.

Pykälän 2 ja 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi valvontamaksun määräämismenettelystä. Pykälän 2 momentin mukaan Vakuutusvalvontavirasto tekee esityksen sosiaali- ja terveysministeriölle maksun perusteiden määräämisestä maksun suoritusvuotta edeltävän marraskuun loppuun mennessä. Esityksessä viraston olisi otettava huomioon edellisinä vuosina valvontamaksuista kertynyt ylitai alijäämä. Ylijäämä vähentäisi valvottavilta kannettavan maksun määrää ja alijäämä vastaavasti lisäisi maksua. Jos ylitai alijäämä voidaan kohdentaa jokin tietyn laitosryhmän valvontamenoihin, olisi se otettava huomioon kyseisen laitosryhmän uudessa valvontamaksussa.

2 a §. Pykälässä säädetään työttömyyskassojen suoritettavasta valvontamaksusta. Ehdotuksen mukaan työttömyyskassojen maksun määräämiseen ja maksuunpanoon ei tulisi muutoksia, vaan menettely säilyisi nykyisellään. Toisin sanoen sosiaali- ja terveysministeriö määräisi maksun perusteet ilman Vakuutusvalvontaviraston esitystä, ministeriö vahvistaisi valvontamaksun 1 b §:n 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa ilman Va-

kuutusvalvontaviraston esitystä ja suorittaisi 2 §:ssä Vakuutusvalvontavirastolle säädetyt tehtävät.

4 §. Voimassa olevan lain 2 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että maksuluettelon nähtävänä pidosta luovutaan. Tämän johdosta 4 §:ää on muutettava, koska valitusaikea valvontamaksua tai sen perusteita koskevaan päätökseen alkaa voimassa olevan lain mukaan kulua siitä päivästä, jona maksuluettelo on pantu nähtäväksi. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että se sisältää yleisen viittauksen hallintolainkäyttölakiin (586/1996), koska kyseinen laki sisältää tarvittavat säännökset valitusoikeudesta ja valitusmenettelystä. Valitusajan alkamiskohdasta laskettaisiin tiedoksiannosta hallintoasioissa annetun lain (232/1966) säännösten nojalla kuten muidenkin hallintopäätösten osalta.

Pykälän 1 momentin muutoksen johdosta pykälän nykyinen 2 momentti tulee tarpeettomaksi. Pykälän nykyinen 3 ja 4 momentti ehdotetaan siirrettäviksi uusiksi 2 ja 3 momentiksi. Pykälän nykyiseen 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen korjaus viittaussäännöksen muuttumisen johdosta.

1.2. Laki vakuutusvälittäjistä

18 §. *Valvonnasta aiheutuvien kustannusten korvaus.* Vakuutusvälittäjien suoritettavasta valvontamaksusta ehdotetaan säädettäväksi vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetussa laissa. Tästä syystä vakuutusvälittäjien valvonnasta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta ei ole tarpeen säätää vakuutusvälittäjistä annetussa laissa. Lain 18 § ehdotetaan muutettavaksi tämän periaatteen mukaisesti.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulevaksi voimaan niin pian kuin ne on hyväksytty ja vahvistettu. Lait tulisi kuitenkin saattaa voimaan niin pian, että vuodelta 2000 perittävä maksu voitaisiin määrätä jo uusien säännösten perusteella.

Edellisten vuosien alitai ylijäämää käsiteltäessä noudatettaisiin kuitenkin sitä valvottavien laitosten ryhmittelyä, joka oli vuoden 1999 valvontamaksun perusteena.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutustarkastuksen kustantamisesta 14 päivänä heinäkuuta 1944 annetun lain (479/1944) 1, 2, 2 a ja 4 §, sellaisina kuin ne ovat 1, 2 ja 2 a § laissa 94/1999 ja 4 § osaksi viimeksi mainitussa laissa ja laissa 950/1977, sekä *lisätään* lakiin uusi 1 a ja 1 b § seuraavasti:

1 §

Vakuutus- ja eläkelaitosten sekä muiden vakuutuslalla toimivien valvonnasta aiheutuvat kustannukset ja välttämättömät investointimenot katetaan valvonta- ja toimenpidedmaksuilla.

Vakuutusvalvontaviraston valvonnassa olevien on suoritettava kultakin vuodelta valvontamaksu, jonka perusteet asianomainen ministeriö määrää Vakuutusvalvontaviraston esityksestä.

Valvontamaksun perusteet muodostuvat kiinteästä perusmaksusta ja siihen lisättävistä suhteellisesta maksusta.

Valvottavien hakemusten perusteella annettavista päätöksistä sekä rekisteriotteista ja todistuksista perittävät maksut samoin kuin muut valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti perittävät maksut otetaan vähennyksenä huomioon tämän lain mukaista maksua määrättäessä.

1 a §

Valvontamaksu määrätään ryhmittäin siten, että oman ryhmänsä muodostavat:

- 1) henkivakuutusyhtiöt;
- 2) vahinkovakuutusyhtiöt;
- 3) työeläkevakuutusyhtiöt;
- 4) eläkesäätiöt ja vakuutuskassoista eläkekassat;
- 5) muut vakuutuskassat kuin eläkekassat;
- 6) työeläkekassa, esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassa, maatalousryttäjien eläkelaitos ja merimieseläkekassa;
- 7) eläketurvakeskus;
- 8) vakuutusyhdistykset;
- 9) vakuutuksenvälittäjistä annetussa laissa (251/1993) tarkoitettujen vakuutuksenvälittäjien ja
- 10) muut yhteisöt, laitokset ja elinkeinonharjoittajat, joiden valvonta ja tarkastus on lailla säädetty Vakuutusvalvontaviraston teh-

täväksi.

Ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) 2 §:ssä tarkoitettujen kolmannen maan vakuutusyhtiöt, joilla on lupa harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa, luetaan henkivakuutusyhtiöiden ja vahinkovakuutusyhtiöiden ryhmään sen mukaan, minkä vakuutusluokan mukaista vakuutustoimintaa niillä on toimilupansa mukaan oikeus harjoittaa.

1 b §

Kiinteä perusmaksu määritellään ryhmittäin.

Suhteellinen maksu määräytyy kussakin ryhmässä lukuun ottamatta ryhmää 9 laitoksen maksuunpanovuotta edeltävältä tilikaudelta kirjaamien vakuutusmaksutulon, sijoitustoiminnan nettotuoton ja vakuutusteknisen vastuuvelan perusteella siten kuin asianomainen ministeriö Vakuutusvalvontaviraston esityksestä päättää. Ryhmässä 9 maksu määräytyy vakuutuksenvälittäjäyrityksessä työskentelevien vakuutuksenvälittäjien henkilöluvun mukaan.

Jos vakuutuskannan siirron tai siihen verrattavan poikkeuksellisen syyn seurauksena ei edellä mainittuja maksuperusteita jonkin laitoksen osalta voida käyttää suhteellista maksua määriteltäessä, voi asianomainen ministeriö vahvistaa laitokselle kyseisen vuoden maksun viraston esityksestä.

2 §

Valvontamaksun suorituskuukausi on tammi-kuu. Jos Vakuutusvalvontaviraston menot poikkeuksellisesti odottamattomasta ja ennalta arvaamattomasta syystä osoittautuvat valvontamaksuilla kerättävää määrää suuremmiksi, voidaan maksua suoritusvuoden aikana tarkistaa.

Vakuutusvalvontavirasto tekee 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen esityksien suoritusvuotta

edeltävän marraskuun loppuun mennessä. Esityksessä otetaan huomioon aiemmista valvontamaksuista kertynyt yli- tai alijäämä.

Virasto määrää laitospohjaisen valvontamaksun seuraavalta talousarviovuodelta ja toimittaa valvontamaksun maksuunpanon ennen valvontamaksun suoritusvuoden alkua.

2 a §

Mitä tässä laissa säädetään Vakuutusvalvontaviraston valvonnassa olevien laitosten suoritettavasta valvontamaksusta, koskee vastaavasti työttömyyskassoja. Työttömyyskassat muodostavat oman ryhmänsä maksua määrättäessä. Asianomainen ministeriö kuitenkin:

1) määrää 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen perusteiden ilman Vakuutusvalvontaviraston esitystä;

2) vähentää valvontamaksun 1 b §:n 3 momentissa tarkoitettua tapauksessa ilman Vakuutusvalvontaviraston esitystä; ja

3) suorittaa 2 §:ssä Vakuutusvalvontavirastolle säädetty tehtävät.

4 §

Sillä, joka on tyytymätön asianomaisen ministeriön maksun perusteita koskevaan päätökseen tai itse laitokselle määrättyyn maksuun, on oikeus valittaa päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Maksu on valituksesta huolimatta suoritettava 2 §:n 1 momentissa mainitun ajan kuluessa.

Jos maksua on muutoksenhakuviranomaisen päätöksellä alennettu tai se on poistettu, on alennetulle tai poistetulle määrälle kertynyt viivästyskorko myös palautettava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tätä lakia sovelletaan myös käsiteltäessä edellisten vuosien ali- tai ylijäämää noudattaen kuitenkin sitä laitosten ryhmittelyä, joka oli vuoden 1999 maksun peruste.

2.

Laki**vakuutusenvälittäjistä annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusenvälittäjistä 19 päivänä helmikuuta 1993 annetun lain (251/1993)
 18 §,
 sellaisena kuin se on laissa 86/1999, seuraavasti:

18 §

korvaamiseksi suoritettavasta valvontamak-
 susta säädetään erikseen.

*Valvonnasta aiheutuvien kustannusten
 korvaus*

Vakuutusenvälittäjien tässä laissa sääde-
 tystä valvonnasta aiheutuvien kustannusten

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

Helsingissä 24 päivänä syyskuuta 1999

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Maija Perho*

1.

Laki

vakuutustarkastuksen kustantamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutustarkastuksen kustantamisesta 14 päivänä heinäkuuta 1944 annetun lain (479/1944) 1, 2, 2 a ja 4 §, sellaisina kuin ne ovat 1, 2 ja 2 a § laissa 94/1999 ja 4 § osaksi viimeksi mainitussa laissa ja laissa 950/1977, sekä *lisätään* lakiin uusi 1 a ja 1 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Suomalaisen henkivakuutusyhtiöiden, vahinkovakuutusyhtiöiden, työeläkevakuutusyhtiöiden, ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995) tarkoitettujen kolmansien maiden vakuutusyhtiöiden, joilla on toimilupa harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa, vakuutusyhdistysten, vakuutuskassojen ja eläkesäätiöiden valvonnasta johtuvien kustannusten korvaamiseksi näiden laitosten on kultakin kalenterivuodelta tammikuun aikana suoritettava maksu, jonka perusteet asianomainen ministeriö määrää Vakuutusvalvontaviraston esityksestä. Tässä pykälässä tarkoitetuilta laitoksilta valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla hakemusten perusteella annettavista päätöksistä sekä rekisterioitteista ja todistuksista perittävät maksut otetaan vähennyksenä huomioon tämän lain mukaista maksua määrättäessä. Maksu peritään ryhmittäin siten, että edellä mainitut laitokset muodostavat omat ryhmänsä. Henkivakuutusyhtiöt ja vahinkovakuutusyhtiöt muodostavat kuitenkin yhden laitosryhmän ja kolmansien maiden vakuutusyhtiöt, joilla on lupa harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa, luetaan henkivakuutusyhtiöiden ja vahinkovakuutusyhtiöiden ryhmään sen mukaan minkä vakuutusluokan mukaista vakuutustoimintaa niillä on toimilupansa mukaan oikeus harjoittaa.

Laitosten suoritettavan maksun perusteet muodostuvat kiinteästä perusmaksusta ja siihen lisättävästä suhteellisesta maksusta.

Suhteellinen maksu on kuitenkin ryhmän laitoksilla yhtä suuri osa laitoksen maksuunpanovuotta edeltävältä tilikaudelta Suomessa kirjaamista maksutuloista. Jos vakuutuskan-

1 §

Vakuutus- ja eläkelaitosten sekä muiden vakuutusalalla toimivien valvonnasta aiheutuvat kustannukset ja välttämättömät investointimenot katetaan valvonta- ja toimenpidemaksuilla.

Vakuutusvalvontaviraston valvonnassa olevien on suoritettava kultakin vuodelta valvontamaksu, jonka perusteet asianomainen ministeriö määrää Vakuutusvalvontaviraston esityksestä.

Valvontamaksun perusteet muodostuvat kiinteästä perusmaksusta ja siihen lisättävästä suhteellisesta maksusta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

nan siirron tai siihen verrattavan poikkeuksellisen syyn johdosta ei tätä maksutuloa voida käyttää suhteellisen maksun perusteena, voi Vakuutusvalvontavirasto vahvistaa käytettävän maksutulon.

Valvottavien hakemusten perusteella annettavista päätöksistä sekä rekisterioitteista ja todistuksista perittävät maksut samoin kuin muut valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti perittävät maksut otetaan vähennyksenä huomioon tämän lain mukaista maksua määrättäessä.

1 a §

Valvontamaksu määrätään ryhmittäin siten, että oman ryhmänsä muodostavat:

- 1) henkivakuutusyhtiöt;*
- 2) vahinkovakuutusyhtiöt;*
- 3) työeläkevakuutusyhtiöt;*
- 4) eläkesäätiöt ja vakuutuskassoista eläkekassat;*
- 5) muut vakuutuskassat kuin eläkekassat;*
- 6) työeläkekassa, esiintyvien taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmien eläkekassa, maatalousyrittäjien eläkelaitos ja merimieseläkekassa;*
- 7) eläketurvakeskus;*
- 8) vakuutusyhdistykset;*
- 9) vakuutuksenvälittäjistä annetussa laissa (251/1993) tarkoitetut vakuutuksenvälittäjät; ja*
- 10) muut yhteisöt, laitokset ja elinkeinonharjoittajat, joiden valvonta ja tarkastus on lailla säädetty Vakuutusvalvontaviraston tehtäväksi.*

Ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain (398/1995) 2 §:ssä tarkoitetut kolmannen maan vakuutusyhtiöt, joilla on lupa harjoittaa vakuutusliikettä Suomessa, luetaan henkivakuutusyhtiöiden ja vahinkovakuutusyhtiöiden ryhmään sen mukaan, minkä vakuutusluokan mukaista vakuutustoimintaa niillä on toimilupansa mukaan oikeus harjoittaa.

1 b §

Kiinteä perusmaksu määritellään ryhmittäin.

Suhteellinen maksu määräytyy kussakin ryhmässä lukuun ottamatta ryhmää 9 laitoksen maksuunpanovuotta edeltävältä tilikaudelta kirjaamien vakuutusmaksutulon, sijoitustoiminnan nettotuoton ja vakuutusteknisen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Vakuutusvalvontavirasto tekee 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun esityksen ja toimittaa laitoskohtaisen maksun määräämisen ja maksuunpanon ennen suoritusvuoden alkua niiden tietojen perusteella, joita tässä laissa tarkoitetut laitokset ovat velvolliset virastolle antamaan sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään.

Maksuluettelo on pidettävä Vakuutusvalvontavirastossa maksuvelvollisten nähtävänä kahden viikon ajan. Nähtävillä panosta on sitä ennen ilmoitettava kuulutuksella virallisessa lehdessä.

Vakuutusvalvontaviraston tulee ennen maksuluettelon nähtävillä panoa lähettää maksuvelvollisille maksuluettelon mukaiset maksuliput.

2 a §

Mitä tässä laissa säädetään 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen laitosten suoritettavasta maksusta, koskee vastaavasti työttömyyskassaa. Asianomainen ministeriö kuitenkin:

1) määrää 1 §:n 1 momentissa tarkoitetut perusteet ilman Vakuutusvalvontaviraston esitystä;

2) vahvistaa 1 §:n 3 momentissa tarkoitetun maksutulon; ja

3) suorittaa 2 §:ssä Vakuutusvalvontavirastolle säädetyt tehtävät.

4 §

Laitoksella, joka on tyytymätön asianomaisen ministeriön maksun perusteita koskevaan

2 §

Valvontamaksun suorituskuukausi on tammi-kuu. Jos Vakuutusvalvontaviraston menot poikkeuksellisesti odottamattomasta ja ennalta arvaamattomasta syystä osoittautuvat valvontamaksuilla kerättävää määrää suuremmiksi, voidaan maksua suoritusvuoden aikana tarkistaa.

Vakuutusvalvontavirasto tekee 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun esityksen suoritusvuotta edeltävän marraskuun loppuun mennessä. Esityksessä otetaan huomioon aiemmista valvontamaksuista kertynyt yli- tai alijäämä.

Virasto määrää laitoskohtaisen valvontamaksun seuraavalta talousarviovuodelta ja toimittaa valvontamaksun maksuunpanon ennen valvontamaksun suoritusvuoden alkua.

2 a §

Mitä tässä laissa säädetään Vakuutusvalvontaviraston valvonnassa olevien laitosten suoritettavasta valvontamaksusta, koskee vastaavasti työttömyyskassoja. Työttömyyskassat muodostavat oman ryhmänsä maksua määrättäessä. Asianomainen ministeriö kuitenkin:

1) määrää 1 §:n 2 momentissa tarkoitetut perusteet ilman Vakuutusvalvontaviraston esitystä;

2) vahvistaa valvontamaksun 1 b §:n 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa ilman Vakuutusvalvontaviraston esitystä; ja

3) suorittaa 2 §:ssä Vakuutusvalvontavirastolle säädetyt tehtävät.

4 §

Sillä, joka on tyytymätön asianomaisen ministeriön maksun perusteita koskevaan

Voimassa oleva laki

päätökseen tai itse laitokselle määrättyyn maksuun, on oikeus hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona maksuluettelo on pantu nähtäväksi, sanottua päivää lukuun ottamatta.

Valituskirja ja ote maksuluettelosta sekä selvitys siitä, milloin maksuluettelo on pantu nähtäväksi, on 1 momentissa mainitussa ajassa jätettävä korkeimman hallinto-oikeuden kirjaajankonttoriin.

Maksu on valituksesta huolimatta suoritettava 1 §:n 1 momentissa mainittuna aikana.

Jos maksua on muutoksenhakuviranomaisen päätöksellä alennettu tai se on poistettu, on alennetulle tai poistetulle määrälle kertynyt viivästyskorko myös palautettava.

Ehdotus

päätökseen tai itse laitokselle määrättyyn maksuun, on oikeus *valittaa päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen* niin kuin *hallintolainkäyttölaissa (586/1996)* säädetään.

Maksu on valituksesta huolimatta suoritettava 2 §:n 1 momentissa *mainitun ajan kuluessa.*

Jos maksua on muutoksenhakuviranomaisen päätöksellä alennettu tai se on poistettu, on alennetulle tai poistetulle määrälle kertynyt viivästyskorko myös palautettava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Tätä lakia sovelletaan myös käsiteltäessä edellisten vuosien ali- tai ylijäämää noudattaen kuitenkin sitä valvottavien laitosten ryhmittelyä, joka oli vuoden 1999 valvontamaksun peruste.

2.

Laki**vakuutusenvälittäjistä annetun lain 18 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vakuutusenvälittäjistä 19 päivänä helmikuuta 1993 annetun lain (251/1993) 18 §,
sellaisena kuin se on laissa 86/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

18 §

Valvonnasta aiheutuvien kustannusten korvaus

Vakuutusenvälittäjän on suoritettava vuosittain tässä laissa säädetystä valvonnasta

Ehdotus

18 §

Valvonnasta aiheutuvien kustannusten korvaus

Vakuutusenvälittäjien tässä laissa säädetystä valvonnasta aiheutuvien kustannusten

Voimassa oleva laki

aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi valvontamaksu, jonka asianomainen ministeriö määrää Vakuutusvalvontaviraston esityksestä. Maksun määräämisessä noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään.

Ehdotus

korvaamiseksi *suoritettavasta valvontamaksusta säädetään erikseen.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 199 .